

gubo. Kdo ve, kakošen bo konec? — In čemu se bomo bojevali? Morebiti, da napademo tuj narod, ki nam nikdar krivice delal ni, da ga samosilno spravimo pod jarem? Ali pa za to, da ugrabimo kos tuje zemlje, ki nam ne pripada? Oj, ne za to! Slovenci nismo še nobenemu krivice delali in tudi nismo segali po tujem gospodarstvu! zadovoljni in veseli bomo, če nam tujec ne bo tega napadal, kar je naše. Vendar da bi tako ne! plačujejo nam z nehvaležnostjo pravičnost. Pravice, ktere so nam svete, s peto gazi; otima nam, kar so si starodavni naši dedi pridobili. In takošno početje, pravijo, da je pravično! Žalostna jim majka! Radi bi nas spravili pod jarem! Pa naj le skusijo! Vedi tujec! da smo, ako nas je tudi malo, krepki in, da tē bo zmaga, ako nas zmagaš, bridko stala. Pomisli tudi, ako znaš poštenja, da te taka zmaga ne poslavi, marveč te osramoti, ker si z njo pravico zmagal in jo poteptal. Nikar ne misli, da nas s tem za vselej s poti spraviš in uničiš. Tudi nam bo lepše solnce še svetilo. Sicer pa vedi! da vsaka reč le nekaj časa traja in, da zrela jabolko samo z jablani pade. Tudi tebe bode konec, ko dozoriš.“ Ni li Samo umno modroval? Vse besede so čista istina kakor glat, vsaj kot poldnevno solnce o kresu; znaje sovražnika ināči govoriti ni mogel. V prizoru 4. ponuja Samo prijaznost Dagobertu, a tega sel odgovarja: „To ni mogoče. Kako bi mi, ki smo božji hlapeci, z vami, ki ste psi, prijateljstvo sklenoli? Vidi Krempijnove Dogodivščine“ v Gradci, 1845, na str. 60. V prizoru 7. govori Berislav: „Kje pa je prokleti Pesoglavce? Pa mi vsaj ni utekel? Stoj, črna duša! Tukaj mi ne ubežiš!“ Je-li bi ga naj bil naslovil: Vaša milost, blagi Pesoglavce? Ali pa mu rekel, poštena duša, drago srčice? V prizoru 8. govori: Drugi Nemeč (Samu) Na! Tako le, lej! pri nas pse pitamo! (Zamahne in hoče Sama posekati).“ Ako je plemeniti sel frankovski Slovenci imenoval pse, bode li prosti vojak rekel: Vaša sijajnost, prevzišenost itd.? Toisto velja v ravno tem prizoru: „Drug Nemeč. (Desnica mu se pobesi). Prokleti pes! (Samu). Ranil me je. Nič več se ne morem bojevati.“

Kar se spominam, nekdanja cenzura je prekrizala, kar je htela, da se opusti, ali je včasih sama besede utolažila, potem pa je veljalo da si globoko ukopljeno; erkev je rabila zakelivost, p. dveh listov v duhovniškem molitveniku; Ruska vlada zamazivost nevarnih stavkov in sestavkov itd.; v ustavni državi avstrijski za državnega pečatnika barona Beusta, stiskalca Slavenov k zidu in za namestništva Meeserivega, ki je bil popečitelj redarstveni za Schmerlingovega gospodstva, pa se naravnoč zabrani brez ikakve pogodbe!

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

Št. 53. Kurbin črni, schwarzblauer Courbin. Trs močen, rozge nekaj plošnate in rujave; listje rizečno, debelo, malo narezano, zgrbano, zlo volnato, spičasto nazobčano, veruge stranske na dnu široke, proti koncu nekaj tesneje, spodnje enako široke, odprte, peteljna jajčasto odprta. Grozdje srednje, enojno, recelj dolg in debel. Tudi trancoska trta da dobro grozdje, pa malo rodi, ne vem ali je kranjski kislec temu enak.

Št. 54. Barbisina modrordeča, rothblauer Barbin. Trs precej močen, rozge so tanke, okrogle, kostanjeve, kolena daleč narazen; listje s petimi ali sedmimi capami, zlo globoko narezano, nekaj neravno, tanko volnato, končni zobi ozki, dolgošpičasti; veruge, stranske, zelo razširjene, peteljna koj nad petljo, potem še bolj razširjena. Grozdje, srednje, enojno, rahlo, recelj tanek in dolg kakor grozd. Globoko narezana, capnata laška trta pri nas malo rodi.

O vinoreji.

(Konec.)

Posebno duhovniki in učitelji malih šol imajo vsak den lepo priložnost, nevedne podučevati in šolski mladini naturna pravila razlagati in to bodo gotovo radi storili, ker slabe letine tudi njih terejo in ker so prihodki vsakega pri nas odvisni več ali manj od vinogradov. Če se mladi duhovnik nič ne peča z umnim gospodarstvom, kako slabo se mu bode godilo pri nastopu gospodarske faze, učitelji naši pa imajo večidel tako slabe prihodke, da jim bode vsaka kapljica, vsako zrnó njihov težavni stan zboljšala. Poleg tega pa bomo po-

magali vsi našemu slovenskemu rodu do blagostanja, ktero zdaj mlo pogrešamo, ker smo zaostali po slabih neslovenskih šolah v potrebnem poduku. Koga siromaštvo tlačí, kako bi on mogel izrediti svoje otroke, da bi se njihove glavice bistrile, kako bi on mogel oskrbeti si, kar človeško življenje zaljša in sladi, da bi konec svojih dni z mirnim srcem izročil vrejeno gospodarstvo in se vesel preselil v drugo življenje!

Podnebje je pri nas za vinske gorice tako mlo, da vsake sorte trsje rado raste in dober sad rodi; potrebno je le prave sorte zasaditi v vsakem kraju. Neke zorijo rano, neke srednje, neke pozno, tukaj se speča ložej belo, tam rdeče, drugod zopet črno vino. V nekterih krajih imajo samo slabe sorte, ki tudi v naj boljših letih le srednje vino dajajo, med tem ko bi druge boljše sorte zlahtne kapljice prinašale, ki se lahko in za dobro ceno spečajo. Vse to bode potrebno dobro prevdariti in po že storjenih poskušnjah umnih gospodarjev se ravnati, ker je Bog človeku pamet dal, da si sam pomaga, ako ima črstvo voljo in pridne roke. On pa bode delil svoj obilni blagoslov.

Da se vse to hitreje doseže treba združenih moči, ker ima vsak posamezen za se dosti posla, torej ne more zdatno pomagati nevednim ali revnim. V drugih deželah imajo gospodarske družbe, ki so jim po domače osnovane res že veliko koristile, kar se vidi iz gospodarskega napredovanja na Českem, Hrvaškem in v drugih deželah. Naša gospodarska družba podučuje pri nas le poedine, ker nima in po svoji dosedajni osnovi ne more imeti zadosti družnikov izmed slovenskih gospodarjev, torej so večidel le gospodarski dobrovoljci nekmečkega stanu sočleni te družbe. Nasledki tega so nam vsem znani. Vendar je dobro in hvalevredno, da se vsaj nekaj stori, mi pa moramo, skrbeti da še bode boljše tudi za kmečke gospodarje, kar se bode doseglo s slovenskim društvom za povzdigo vinoreje in sadjereje, ktero bi imelo v vsaki fari podružnico s potrebnim pokusnim vrtom in z izglednimi vinogradi in sadunosniki umnih gospodarjev in učiteljev duhovskega in posvetnega stanu. S tem bodo slovenski rodoljubi pokazali, da niso samo slepo vneti, kakor se nam očita, za svoj narod, temuč da so tudi djanski dobrotniki njegovi.

V Brezrah dne 22. kimovca 1867.

Dr. Razlag, kmetovalec.

Domače stvari.

(Kaj se mora storiti, da krompir ne gnije? V ta namen priporočajo mnogo živo ali neogašeno apno. Kedar se krompir spravlja v shrambo, se mora v sredo nakupčenega krompirja ali na tla, ali na površje kupa ali na vse tri strani, dati živega apna, ktero čini da ostane krompir suh in zdrav. Skušnje so potrdile, da je na ta način z apnom obložen krompir ostal celo zdrav, med tem ko je one iste vrste krompir in na onem istem mestu in v oni isti shrambi celo zgnil. Krompir se vendar ne sme tikati apna, zato se ravna takole: Živega apna kosi kakor pest debeli, se morajo zaviti ali v slamo, ali v seno itd.; ali pa se denejo v koš ali v žakelj. Ko se krompir porabi, se z apnom lahko gnoji polje. Kdor zato hoče rabiti apno za gnoj, čini modro, če si ga že v jeseni spravi, po zimi rabi za krompir, poletu pa za polje ko gnoj.

Meso od živadi, da je prav okusno za jed. — Francoski kuharji trdijo, da je meso od živadi mnogo bolj okusno, ako se ji, predno ko se zakolje vlije nekoliko oceta v odprta usta, tako da ga mora nekoliko pogoltnoti, kedar se ji kljun zapre. Še le za $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ ure kesneje ovega napajanja se mora žival zaklati.

Grozdje dolgo črstvo ohraniš, ako ga nadevaš v sod med dobro osnažene pšenične otrobi ali proso in sod dobro zadelajš.

J. Ž.

Kako se kužne bolezni od živine odvrnejo. Kužne bolezni se naj bolj od živine odvrtaajo, ako goveda in konji v jednem blevu bivajo, in se živina po letu večkrat na pašnikih prevetri. Svinje v kravskih hlevih imeti je prav napčno.

J. Ž.

Dopisi.

8 Iz Gradca, 30. oktobra. (Slovanska beseda.) — Včerajšnji večer je bil za tukajšnje Slované jako važen. Praz-